

trud

Процедурата като произвол

11.10.2013 11:13 | Анализи

Стефан Попов

СТЕФАН ПОПОВ,
Рискмонитор

Решението на Конституционният съд (КС) за Делян Пеевски директно попада в категория нелепи, делегитимиращи. С него съдът произведе масово убеждение, че решенията му могат да са резултат на влияния от тъмните сили, срещу които протестират гражданите над три месеца. Това убеждение ще заседне трайно в институционалната история и ще трови и без това

минималното доверие към институциите.

Накратко, съдът се оказва разделен наполовина и не може да събере необходимото мнозинство от 7 гласа за положителен отговор на искане от група народни представители за установяване на т.нар. "несъвместимост" на постове.

Искането се позовава на чл. 68 (1) от конституцията, според който изпълнението на друга държавна служба е несъвместимо с положението на народен представител. От тази конституционна забрана за съвместяване на постове следва, че, ако г-н Пеевски е станал председател на ДАНС, той е освободил мястото си на народен представител. И, напусвайки ДАНС под натиска на протестите, не може да възстанови статута си на народен представител, тъй като подобно изключение се допуска, отново с изричен конституционен текст, единствено за министри.

Причините за решението са трудни за проумяване от здравия разум на човека в правата държава. Шестима съдии отхвърлят искането за установяване на несъвместимост с дюзина аргументи, които не се позовават пряко на конституционни положения.

Това би било нормално, ако текстът на конституцията бе неясен, неопределен, изобщо отсъстващ, противоречив и т.н. Но в случая текстът е пределно ясен и подлежи на непосредствено приложение без особени увъртания и тълкувания.

Позоваването на множество детайли, вземането на примери от специфични закони (като този за конфликт на интереси), позоваването на правата и интересите на народа - избирател, и множество други само засилват подозрението за изкуствено, насилствено, манифактурно издялано решение. Какво стои зад него информираният гражданин си е отговорил в мига на публикуването му, без дори да чете заплетената аргументация.

Това е много жалко. Решението е поредна демонстрация за отсъствие на функционираща държава. И е още по-жалко, защото имаше години, когато единствен Конституционният съд поддържаше убеждението за възможността по тези земи да има разум, въплътен в институции. Нормалният човек се пита все пак: Защо? Как се стигна дотам да произведат подобно нелепо решение, в момент, в който гражданската сфера се тресе от възмущение пред криминализацията на държавата и нивата на политическа корупция?

Това личи добре и може да се развие от единственото особено мнение по делото. То твърди, по най-прост, непосредствен и обвързан със здравия човешки разум начин, че искането на групата народни представители за установяване на несъвместимост е излишно, в институционалния жаргон на съда "недопустимо". Няма нужда, тоест не е допустимо е подобно искане да бъде разглеждано. Народният представител Пеевски е (1) бил избран за председател на ДАНС от

Народното събрание, (2) е положил клетва, изисквана за този пост.

Със самото му избиране именно от Народното събрание и с полагането на клетвата неговият мандат необратимо се прекъсва. Затова и няма несъвместимост. Толкова, точка. Не е нужно никакво питане, никакво искане.

Посланието е: не бива да се допускат искания, които водят не само до излишно, но и до вредно усложняване на цялата материя, засягаща конституционния ред и неговите институции. Въпросът тук не се свежда до това дали подобно мнение в този конкретен случай е "вярно", каквото и да означава това. То има значение на настояване, че преди да бъде тълкувана като лабиринт от процедурно-бюрокраични детайли, конституцията трябва да бъде видяна като опора и място на здравия смисъл.

Но срещу подобна позиция се изправя целият конституционно-правен "естаблишмънт", една цяла гилдия. Тя предпочита широки и неопределени тълкувания, които си играят свободно с невидими за здравия разсъдък процедурни тънкости.

Тези упражнения са парадоксални с това, че зад привидната правна буквалност и позитивистко придържане към текста прикриват произволи и тълкувателни безчинства. Както направиха преди десет години с позорното решение за т.нар. Велико народно събрание, с което извадиха Република България от светските държавни режими и вмениха качества на теократична република, в която промените в държавния ред зависят от провидението.

Съдът днес е хибрид между предвзето академично знание, имунитет срещу здравия разум и колективната гримаса на независимост. Този хибрид не само е фалшив, но е и високо рисков. Той води до загуба на институционална мисия и до пораждаване на критични нива на недоверие.

Извън основателното подозрение, че и тази върховна институция е развалена като много други, има и причини в самия съд, неговите институционални нагласи, предписаните му функции, собствената му традиция.